

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในภาวะสังคมปัจจุบันวิทยาการและเทคโนโลยีได้สร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับมนุษย์หลายด้าน มีการพัฒนาทำให้การเข้าถึงข้อมูลมีความรวดเร็ว มีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งอำนวยความสะดวก อีกทั้งยังช่วยประหยัดต้นทุนในการดำเนินงาน เทคโนโลยีได้กลายเป็นที่สนใจของคนทุกมุมโลก ทุกสาขา ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในด้านต่างๆ อย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นด้านการแพทย์ ด้านการเกษตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการสื่อสาร ที่ล้วนเกี่ยวข้องต่อการดำรงชีวิต กลายเป็นตัวแปรสำคัญที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม ศีลธรรม การศึกษา เศรษฐกิจการเมือง

เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้สังคมเปลี่ยนจากสังคมอุตสาหกรรมมาเป็นสังคมสารสนเทศ ทำให้ระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากระบบแห่งชาติไปเป็นเศรษฐกิจโลก ย่อมมีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้ อินเทอร์เน็ตกลายเป็นแหล่งแห่งการแบ่งปันและแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ใหญ่ที่สุดในโลก ที่ช่วยให้ผู้คนสื่อสารกันได้อย่างสะดวก ทุกที่ ทุกเวลา ก่อให้เกิดยุคแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน ทำให้คนจำนวนมากทั่วโลกมีการดำเนินชีวิตทั้งในสังคมของโลกแห่งความเป็นจริงและสังคมแห่งโลกเสมือนจริง รวมไปถึงอุปกรณ์ไอซีที (ICT – Information and Communication Technology) เป็นต้นว่า สมาร์ทโฟน คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตนั้นกลายเป็นสิ่งจำเป็นที่แทบจะขาดไม่ได้เลยในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่น หรือแม้กระทั่งเด็กๆ ต่างก็พกพาอุปกรณ์เหล่านี้เอาไว้ติดต่อสื่อสาร ทำงาน และอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ^๑ เช่น การบริโภคข้อมูลข่าวสาร การทำธุรกรรมทางการเงิน การประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน การเก็บข้อมูลด้านสุขภาพ ระบบพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ การรับบริการจากหน่วยงานของรัฐ การแสดงความคิดเห็น ส่วนตัวต่อประเด็นทางสังคม เป็นต้น

ความก้าวหน้าของระบบอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีการสื่อสาร ก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ทางสังคม คือเครือข่ายสังคมใหม่ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายว่า “สังคมออนไลน์” (Online Community) หรือ “สังคมเสมือน” (Virtual Community) หรือ “เครือข่ายสังคมออนไลน์” (Social Network) โดยเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้เป็นพื้นที่สาธารณะที่สมาชิกซึ่งก็คือคนทุกเพศ ทุกวัย ทุกเชื้อชาติและศาสนาทุกระดับการศึกษา ทุกสาขาอาชีพ และทุกกลุ่มสังคมย่อมาจากทั่วโลกเป็นผู้สื่อสาร หรือเขียนเล่า เนื้อหาเรื่องราว ประสบการณ์ บทความ รูปภาพ และวิดีโอ ที่สมาชิกเขียนและทำขึ้นเองหรือพบเจอจากสื่ออื่นแล้วนำมาแบ่งปันให้กับผู้อื่น

^๑ มูลนิธิอินเทอร์เน็ตร่วมพัฒนาไทย, *รู้เท่าทันสื่อ ICT*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเอเชีย แปซิฟิค ออฟ เซ็ท จำกัด, ๒๕๕๔), หน้า ๓๔.

ที่อยู่ในเครือข่ายของตนผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตและสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) เครือข่ายสังคมออนไลน์เติบโตอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง ก่อให้เกิดวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีของสื่อสังคมออนไลน์หลากหลายประเภท ได้แก่ เว็บบล็อก (Weblog) หรือเรียกสั้นๆ ว่า บล็อก (Blog) เว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Networking Sites) เช่น Facebook, Myspace และ hi5 เป็นต้น เว็บไซต์สำหรับแบ่งปันวิดีโอ (Video-sharing Sites) และผลงาน เช่น YouTube เว็บประเภท Micro Blog เช่น Twitter วิกี (Wikis) และโลกเสมือน เช่น SecondLife และ World WarCraft เป็นต้น^๒

เครือข่ายสังคมออนไลน์ คือ แพลตฟอร์ม (สภาวะแวดล้อมในการทำงานร่วมกัน) หรือเว็บไซต์ ที่มุ่งเน้นในการสร้างและสะท้อนให้เห็นถึงเครือข่าย หรือความสัมพันธ์ทางสังคม ในกลุ่มคนที่มีความสนใจหรือมีกิจกรรมร่วมกัน บริการเครือข่ายทางสังคมจะมียอดประกอบหลักที่ใช้เป็นตัวแทนของผู้ใช้งาน เช่น ข้อมูลส่วนตัว ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างแต่ละบุคคล และบริการเสริมต่างๆ ที่มีความหลากหลายบริการเครือข่ายทางสังคมเกือบทั้งหมด โดยจะให้บริการผ่านหน้าเว็บ และให้มีการตอบโต้กันระหว่างผู้ใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ต โดยชนิดบริการเครือข่ายสังคม (Social Network Service) เป็นรูปแบบเว็บไซต์ ในการสร้างเครือข่ายสำหรับผู้ใช้งานในอินเทอร์เน็ต เขียนและอธิบายความสนใจและกิจการที่ได้ทำ และเชื่อมโยงกับความสนใจและกิจกรรมของผู้อื่น ในบริการเครือข่ายสังคมมักจะประกอบไปด้วยการแชท ส่งข้อความ ส่งอีเมล วีดิโอ เพลง อัฟโหลดรูป บล็อก แบ่งออกเป็น Publish การเผยแพร่ข้อมูล เอกสาร หรือบทความ , Share การแบ่งปันข้อมูล รูปภาพหรือความรู้ , Discuss สังคมในการระดมความคิด , Commerce เครือข่ายสังคมที่เกี่ยวกับธุรกิจ , Location การแบ่งปันสถานที่ที่น่าสนใจ , Network เครือข่ายเพื่อน ธุรกิจ งาน , Game เครือข่ายเกมส์^๓

สื่อสังคมออนไลน์ถูกนำไปใช้ในหลากหลายรูปแบบ อาทิ การระบายอารมณ์ยามเหงา อหัง มีความรัก เหน็ดเหนื่อย เบื่อหน่าย หรือแม้แต่ดีใจ มีความสุข เป็นต้นชีวิตร่วมความเขยหรือทันสมัย เชื่อมโยง“เพื่อน”เข้าด้วยกัน ค้นหาคนที่จากกันไปแสนนาน รู้จักคนที่มีรสนิยมเดียวกัน เป็นช่องทางเผยแพร่ข่าวสารความรู้ แบ่งปันประสบการณ์ในรูปแบบของข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกในประเด็นต่างๆ เป็นช่องทางนัดแนะร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ เป็นพื้นที่ของกลุ่มชุมชนหรือคนที่มีความสนใจคล้ายกัน เป็นเครื่องมือทางการตลาด เป็นกลไกในการบริหารความสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือวัดความนิยม^๔ นอกจากประสบการณ์ดีๆ ที่เกิดขึ้น โซเชียลมีเดียยังถูกนำไปใช้ในทางที่เกิดผลเสียทั้งในระดับบุคคล สังคม และประเทศชาติ เช่น การโพสต์ข้อความ ภาพ เรื่องราว ที่ทำให้ผู้อื่นเกิดความเสียหาย ล่อลวงให้หลงเชื่อ และนำไปสู่อาชญากรรมทางเพศ การปลอมตัวเข้ามาเป็นเพื่อน หรือโพสต์ข้อความโฆษณาชวนเชื่อลักษณะต่างๆ

^๒ วียะดา ฐิตินันธิมา, “เครือข่ายสังคมออนไลน์ : แนวโน้ม ปรากฏการณ์ และจริยธรรม”, วารสารนักบริหาร, ปีที่ ๓๐ ฉบับที่ ๔ (ธันวาคม ๒๕๕๓) : ๑๕๐-๑๕๖.

^๓ ณัฐพล. เครือข่ายสังคมออนไลน์, [ออนไลน์], แหล่งที่มา :

<http://www.nattapon.com/๒๐๑๑/๑๒/social-network/> [๒๖ ส.ค. ๒๕๕๖].

^๔ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต), ถึงเวลามารื้อปรับพัฒนาคนกันใหม่, พิมพ์ครั้งที่ ๘, (นครปฐม : โรงพิมพ์นครปฐม, ๒๕๕๔), หน้า ๖๒.

การนำข้อมูลบุคคลไปใช้เพื่อประโยชน์ในการหลอกลวง ฉ้อโกงทางการเงิน การโฆษณาเกินจริง การเปิดเผยเรื่องราวที่อาจกระทบต่อความมั่นคงของประเทศชาติ การสร้างรสนิยมที่ไม่พึงประสงค์ หรือไม่สอดคล้องกับสังคมวัฒนธรรม รวมทั้งการเสียดสีโซเชียลมีเดียจนเสียการทำงาน การใช้โซเชียลมีเดียจึงต้องรู้เท่าทัน ไม่ใช่สื่ออย่างไรคุณธรรมหรือใช้สื่ออย่างขาดสติ^๕ จึงมีการจัดทำพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ผ่านการเห็นชอบจากสภานิติบัญญัติ การลงพระปรมาภิไธยและการประกาศลงในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ ๑๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ และจะมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ เป็นต้นไป^๖ เพื่อใช้เป็นมาตรการในการป้องกันและปราบปรามจากเหตุที่มีผู้กระทำการด้วยประการใดๆ ให้ระบบคอมพิวเตอร์ไม่สามารถทำงานตามคำสั่งหรือทำงานผิดพลาดไปจากคำสั่งที่กำหนดไว้หรือใช้วิธีการใดๆ เข้าล่วงรู้ข้อมูล แก้ไข หรือทำลายข้อมูลของบุคคลอื่นในระบบคอมพิวเตอร์โดยมิชอบหรือใช้ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลคอมพิวเตอร์อันเป็นเท็จหรือมีลักษณะอันลามกอนาจาร ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายกระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงของรัฐรวมทั้งความสงบสุขและศีลธรรมอันดีของประชาชน^๗ บางคนรู้กฎหมายแต่จิตสำนึกหรืออุทมิภาวะของคนแต่ละคนไม่เท่ากันในเรื่องของคุณความดี ความผิดถูก จรรยาบรรณ จริยธรรม การสร้างจิตสำนึก และความรู้สึกดีงาม จึงน่าจะเป็นเรื่องสำคัญมาก่อนเป็นลำดับแรก^๘ แนวทางและวิธีการที่ดีที่สุด คือ ผู้ใช้ควรมีระบบกำกับดูแลและตรวจสอบกันเอง หากผู้ใช้มีมาตรฐานทางจริยธรรม มีจรรยาบรรณในฐานะที่เป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารที่ดีแล้วนั้น สังคมออนไลน์ก็จะกลายเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อมนุษยชาติ^๙

ระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์กำลังได้รับความนิยม โดยเฉพาะเฟซบุ๊ก (facebook) ซึ่งถือกำเนิดเมื่อวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๐๐๔ โดยมาร์ค ซัคเคอร์เบิร์ก (Mark Zuckerberg) ได้เปิดตัวเว็บไซต์เฟซบุ๊กซึ่งเป็นเว็บประเภทเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) ซึ่งในตอนแรกเปิดให้เข้าใช้เฉพาะนักศึกษาของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเท่านั้น และเว็บนี้ได้รับความนิยมขึ้นมารวดเร็ว

^๕ ดร.สุดารัตน์ ดิษยวรรณนะ จันทรวัดนากุล, “รู้เท่าทันโซเชียลมีเดีย”, ใน **รวมบทความแนวคิด ทฤษฎี เทคนิคและประสบการณ์ด้านการเรียนรู้เท่าทันสื่อ**, รวบรวมจัดพิมพ์โดย แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเด็กและเยาวชน (สสย.), พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ออฟเซ็ทพลัส จำกัด, ๒๕๕๔) : หน้า ๒๔๑.

^๖ นพรัตน์. **พ.ร.บ.ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.mediamonitor.in.th/main/knowledge/๒๐๑๑-๐๖-๒๑-๐๗-๐๖-๔๐/๔๕๖-๒๐๑๒-๐๑-๐๙-๐๗-๒๖-๑๗.html> [๑๕ ส.ค. ๒๕๕๖].

^๗ โครงการพัฒนาศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ. **ภัยคุกคามจากอาชญากรรมทางคอมพิวเตอร์ : การกระทำความผิดตามกฎหมาย**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.tkc.go.th/menu-online/๔๖-๒๐๑๓-๐๒-๒๘-๐๖-๓๗-๕๖.html> [๑๖ ส.ค. ๒๕๕๖].

^๘ โครงการพัฒนาศูนย์กลางความรู้แห่งชาติ, **ภัยมืดจากสื่อ "อินเทอร์เน็ต" กับปัญหาทางสังคม**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.tkc.go.th/menu-online/๒๒๑๒-๒๐๑๓-๐๔-๒๘-๐๕-๔๙-๕๕.html>, [๑๖ ส.ค. ๒๕๕๖].

^๙ ธีระพัฒน์ อังศุขวา, **ความเป็นสื่อสังคม (Social Media) กับมาตรฐานและจรรยาบรรณ**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : <http://www.pub-law.net/publaw/view.aspx?id=๑๕๖๔>, [๑๖ ส.ค. ๒๕๕๖].

เพราะแค่เพียงเปิดตัวได้สองสัปดาห์ นักศึกษาที่เรียนอยู่ที่มหาวิทยาลัยฮาร์เวิร์ดก็สนใจสมัครเป็นสมาชิกเพื่อเข้าใช้งานเป็นจำนวนมาก จากนั้นมหาวิทยาลัยอื่นๆ ในเขตบอสตันก็เริ่มมีความต้องการและอยากขอเข้าใช้งานเฟซบุ๊กด้วย มาร์คจึงได้ชักชวนเพื่อนชื่อ ดัสติน มอสโควิทซ์ (Dustin Moskowitz) และคริส ฮิวส์ (Christ Hughes) เพื่อช่วยกันสร้างเฟซบุ๊กและเพียงระยะเวลา ๔ เดือน หลังจากนั้นเฟซบุ๊กจึงได้เพิ่มรายชื่อและสมาชิกของมหาวิทยาลัยอีก ๓๐ กว่าแห่ง จากนั้นขยายไปสู่ระดับมัธยมปลายทั่วประเทศสหรัฐอเมริกากระทั่งเปิดให้บริการกับบุคคลทั่วไป ในปี ๒๐๐๖ และในปัจจุบันปี ๒๐๑๐ เฟซบุ๊กมีผู้ใช้งานไม่ต่ำกว่า ๔๐๐ ล้านคนต่อเดือน และกลายเป็นเว็บไซต์เครือข่ายสังคมออนไลน์ที่ใหญ่ที่สุดในโลกที่มีผู้ใช้เป็นประจำเดือนละไม่ต่ำกว่า ๑๕๐ ล้านคน^{๑๐}

สำหรับประเทศไทยระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์มีบทบาทอย่างมาก ในปัจจุบันกลุ่มผู้ใช้งานส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักศึกษา วัยรุ่น และรวมไปถึงสำนักงาน บริษัท หน่วยงานของรัฐที่หันมาใช้ระบบเครือข่ายสังคมออนไลน์นี้ในการประชาสัมพันธ์เสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร ช่วยลดช่องว่างและเข้าถึงองค์กรได้อย่างสะดวก มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดต่างๆ มาปรับใช้เพื่อสร้างความเข้าใจการขับเคลื่อนการพัฒนาองค์กร สร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นรูปแบบการบริหารที่มุ่งเน้นพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และความสามารถของบุคลากรโดยสร้างบรรยากาศของการสนับสนุน ส่งเสริมและกระตุ้นให้บุคลากร ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาขีดความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ เพื่อสร้างงานและการบรรลุเป้าหมายแห่งงานนั้นอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง^{๑๑}

ทรัพยากรบุคคลเป็นหัวใจสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทั้งในระดับองค์กร และระดับประเทศ อีกทั้งทรัพยากรมนุษย์มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และพฤติกรรมที่เหมาะสมสำหรับการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายตามที่องค์กรกำหนด มีความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น ทั้งในปัจจุบันและอนาคต^{๑๒} อีกทั้งยังเป็นแหล่งบันเทิงใจสำหรับบุคลากรในองค์กรด้วย แต่การที่บุคลากรใช้เวลาไปกับการบันเทิงมากเกินไปจนกลายเป็นผลเสียต่อการทำงานหรือการที่บุคลากรอาจเขาไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมที่ส่อไปในทางผิดกฎหมาย จะเกิดเป็นผลในทางลบ

^{๑๐} วิมลพรรณ อาภาเวท, “พฤติกรรมการสื่อสารในเฟซบุ๊กของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล พระนคร”, **ปริญญานิพนธ์ศิลปศาสตรบัณฑิต**, (เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล, ๒๕๕๔).

^{๑๑} สุรศักดิ์ ชะมารัมย์, **บทบาทของผู้นำต่อการพัฒนาองค์กรสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างประสบผลสำเร็จ**, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : [http://www.stou.ac.th/study/sumrit/๘-๕๖\(๕๐๐\)/page๔-๘-๕๖\(๕๐๐\).html](http://www.stou.ac.th/study/sumrit/๘-๕๖(๕๐๐)/page๔-๘-๕๖(๕๐๐).html), [๑๖ ส.ค. ๒๕๕๖].

^{๑๒} สำนักงานปลัด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, **องค์ความรู้เรื่องการจัดการทรัพยากรบุคคลเชิงกลยุทธ์ (Strategic HRD)**, (กรุงเทพมหานคร : ทีมงานจัดการความรู้, ๒๕๕๕), หน้า ๑๓.

ต้องการได้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคอยเฝ้าดูและสอดส่องกิจกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของบุคลากร^{๑๓}

การที่มนุษย์อาศัยอยู่ร่วมกัน มีกิจกรรมที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยแต่ละคนต่างก็ต้องการที่จะเสริมสร้างความสุข ความมั่นใจ และความปลอดภัยให้กับตนเองอยู่เสมอ จึงก่อให้เกิดแหล่งรวมศูนย์ทางความคิดที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อแสวงหาคำตอบทุกๆ อย่างให้กับตนเอง มีจิตวิญญาณ ความรู้สึกนึกคิด และมีจุดหมายปลายทางที่แตกต่างกันออกไป ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การอยู่ร่วมกันเกิดปัญหา สับสนวุ่นวายขึ้น ผู้ที่จะทำหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาเหล่านั้นให้หมดสิ้นไปได้ก็หาเป็นใครที่ไหนได้หากแต่เป็นหน้าที่ของบุคลากรในองค์กรนั่นเองที่จะต้องสามัคคีร่วมใจกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาองค์กรของตนเองให้ดีและมีความก้าวหน้ายิ่งขึ้น ความสามัคคีถือเป็นบ่อเกิดแห่งความสำเร็จทั้งปวงทั้งยังเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ที่สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงให้เกิดขึ้นเป็นสิ่งที่บุคลากรในองค์กรควรที่จะตระหนักซึ่งในสำนักงานเทศบาลตำบลอุโมงค์นั้น ปัจจุบันบุคลากรส่วนใหญ่ได้นำเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้ในการองค์กรมากขึ้น ช่วยในการดำเนินงานภายในองค์กร หรือใช้ในการประชาสัมพันธ์โครงการกิจกรรมต่างๆ แต่ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์นั้น บุคลากรซึ่งเป็นผู้ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์โดยตรงควรมีจิตสำนึกที่ดีและมีความรับผิดชอบต่อนักคนอื่นและสังคม ตลอดจนร่วมกันสอดส่องดูแลองค์กรให้ปลอดภัยจากสิ่งไม่พึงประสงค์ มีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วย ซึ่งการนำหลักพุทธธรรมมาปรับใช้เพื่อการพัฒนาองค์กรถือว่าเป็นการบูรณาการที่ดี ดังเช่นการนำ “หลักสารณียธรรม” หลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง นำมาเป็นแนวทางในการเสริมสร้างความสามัคคีและความเป็นปึกแผ่นให้เกิดขึ้นของคนในองค์กร

ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงเห็นถึงความสำคัญในการศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน เนื่องจากบุคลากรในสำนักงานเป็นตัวแทนที่สะท้อนให้เห็นถึงความหลากหลายทางความคิด วัฒนธรรม ทักษะ และการเรียนรู้ เป็นพลังขับเคลื่อนที่สำคัญในการก้าวสู่ “องค์กรแห่งการเรียนรู้” ซึ่งเป็นประโยชน์ในการสร้างภาพลักษณ์การดำเนินงานขององค์กร อีกทั้งยังช่วยในการลดความขัดแย้ง สร้างสัมพันธ์ไมตรีกับคนในองค์กร สร้างความสามัคคี เกิดความเป็นปึกแผ่น น้ำหนึ่งใจเดียวกันให้เกิดขึ้นในองค์กร อันจะนำมาซึ่งความสุข ความสันติ ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้าทั้งหลายทั้งปวง

^{๑๓} กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร่วมกับ สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการการคุ้มครองทางอิเล็กทรอนิกส์ ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, SAFETY NET การใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัย (สำหรับผู้ใช้งานทั่วไป), (กรุงเทพมหานคร : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, ๒๕๔๘), หน้า ๖๒.

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

๑.๒.๔ เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ตามหลักสาราณียธรรม

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

๑.๓.๒ รูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

๑.๓.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ตามหลักสาราณียธรรมเป็นอย่างไร

๑.๓.๔ แนวทางการนำหลักสาราณียธรรมมาประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน โดยได้ทำการศึกษาในพระไตรปิฎก เล่มที่ ๑๑ มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสาราณียธรรม ประกอบด้วยจำนวน ๖ ด้าน คือ

- ๑) ด้านเมตตาการุณกรรม
- ๒) ด้านเมตตาวิจิตรกรรม
- ๓) ด้านเมตตาโมกขกรรม
- ๔) ด้านสาธารณโภคี
- ๕) ด้านศีลสามัญญตา
- ๖) ด้านทิวฐิสามัญญตา

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น (Independent Variables) ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานภาพ และรายได้

๒) ตัวแปรตาม (Dependent Variables) ได้แก่ การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน โดยใช้หลักสารานุกรม ประกอบด้วย^{๓๔} จำนวน ๖ ด้าน คือ ๑) ด้านเมตตาภาวกรรม ๒) ด้านเมตตาวิกรรม ๓) ด้านเมตตาโมกรรม ๔) ด้านสาธารณโภคี ๕) ด้านสัสสามัญญตา และ ๖) ด้านทัญญุตาสัมมัญญตา

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของเทศบาลตำบลอุโมงค์ และครูในพื้นที่ตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน จำนวน ๑๙๐ คน ซึ่งได้มาจากการหากลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (R.V.Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๒๕ คน และทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก

และผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informants) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๘ รูป/คน ประกอบด้วย

๑. พระมหาไกรสร	โชติปัญญา	เลขานุการเจ้าคณะตำบลอุโมงค์ เขต ๑
๒. นายขยัน	วิพรหมชัย	นายกเทศมนตรีตำบลอุโมงค์
๓. นายสมศักดิ์	สุริยะเจริญ	ปลัดเทศบาลตำบลอุโมงค์
๔. นางจันทร์เพ็ญ	สุทธิจิระพันธ์	รองปลัดเทศบาลตำบลอุโมงค์
๕. นางเรณู	มีปาน	ผู้อำนวยการกองสาธารณสุข
๖. นางฤทัยรัตน์	ชาติ	ผู้อำนวยการกองสวัสดิการสังคม
๗. นางปานทิพย์	นาคช่วย	นักบริหารการศึกษา
๘. นายสุธิพงษ์	พรเมสน	ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

การศึกษาครั้งนี้ได้กำหนดพื้นที่การศึกษา พื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการทำวิจัยตั้งแต่ เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๗ ถึง เดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ รวมระยะเวลา ๑๒ เดือน

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑ บุคลากรที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

^{๓๔} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๓๑๗/๒๕๗

สมมติฐานที่ ๒ บุคลากรที่มีอายุต่างกัน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๓ บุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๔ บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกัน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ ๕ บุคลากรที่มีรายได้ต่างกัน มีการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน แตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นิยามคำศัพท์ไว้ดังนี้

การประยุกต์ หมายถึง การนำความรู้มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

หลักพุทธธรรม หมายถึง หลักสาราณียธรรมซึ่งเป็นหลักธรรมอันเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึงกัน ถือว่าเป็นธรรมที่เป็นพลังในการสร้างความสามัคคี สำหรับนำมาประยุกต์ในการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

พัฒนา หมายถึง การที่บุคลากรของเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน มีการเปลี่ยนแปลงการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในทางที่ดีขึ้น

เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง ความสัมพันธ์ทางสังคมของกลุ่มคนที่มีความสนใจหรือมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น Facebook Myspace Twitter Line เป็นต้น องค์ประกอบหลักที่ใช้เป็นตัวแทนของผู้ใช้งาน เช่น ข้อมูลส่วนตัว ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างแต่ละบุคคล และบริการเสริมต่างๆ ที่ โดยจะให้บริการผ่านหน้าเว็บ และให้มีการตอบโต้กันระหว่างกันภายในกลุ่ม

บุคลากร หมายถึง ผู้ที่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

เมตตากายกรรม หมายถึง การที่บุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการโพสต์ข้อความ แสดงความคิดเห็น อย่างสุภาพ ละเอียดยรอบคอบ ไม่ทำให้เกิดการแตกแยก และเคารพสิทธิของผู้อื่น ถือเป็นการสร้างความประทับใจทางกิริยาอาการ ไม่กระทำการใดๆ ทำให้ผู้อื่นได้รับความเดือดร้อน

เมตตาวาจากรรม หมายถึง การที่บุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพ โต้ตอบผู้อื่น ให้คำแนะนำชี้แจงรายละเอียดให้กับผู้อื่นด้วยความเต็มใจ นำเสนอข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนโดยไม่ผิดต่อหลักศีลธรรมจรรยา ข้อกฎหมาย ถือเป็นการสร้างความประทับใจทางวาจา ไม่กล่าวโทษผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเสียหาย

เมตตาเมตตามโนกรรม หมายถึง การที่บุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการแสดงความคิดเห็นในด้านดี สร้างสายสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น ด้วย

ถ้อยคำหรือข้อความที่สุภาพและสื่อถึงความจริงใจ ถือเป็นการสร้างความประทับใจด้วยไมตรีจิต มิตรภาพ การคิดให้ผู้อื่นพ้นจากความเดือดร้อนทั้งปวง

สาธารณโภคี หมายถึง การที่บุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ และไม่ลำเอียงเข้าข้างฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง ใช้เพื่อประโยชน์ด้านความบันเทิง ความรู้ต่างๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจ ถือเป็นการจัด และใช้สอยสาธารณูปโภคร่วมกันฉันพี่น้อง รู้จักแบ่งปัน

ศีลสามัญญตา หมายถึง การที่บุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ด้วยความรอบคอบ ไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคมได้รับความเสียหาย รู้จักการโพสต์ข้อความด้วยเหตุผลมากกว่าอารมณ์ ไม่ถือเอากิเลสหรือกระทำการใดๆ อันเป็นที่ เดือดร้อนแก่ผู้อื่น ถือเป็นการสร้างความเป็นคนมีจริยธรรม คุณธรรม ศีลธรรม อันดีงามเสมอภาคกัน

ทิวฐิสามัญญตา หมายถึง การที่บุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการเปิดใจยอมรับความคิดเห็นจากผู้อื่น สามารถใช้เป็นเครื่องมือ ในการให้คำปรึกษาหรือแสดงออกทางความคิด และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และก่อให้เกิดองค์ความรู้ ถือเป็นการสร้างทัศนคติ มีความชอบธรรม มีความเห็นคล้อยตามกัน ไม่ขัดแย้งกัน มีความสามัคคีปรองดองกัน

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ได้ทราบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของ บุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

๑.๗.๒ ทำให้ได้ทราบรูปแบบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

๑.๗.๓ ทำให้ได้ทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน

๑.๗.๔ ทำให้ทราบแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการใช้เครือข่ายสังคม ออนไลน์ของบุคลากรเทศบาลตำบลอุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน ตามหลักสาราณียธรรม

๑.๗.๕ ผลจากการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาบุคลากรเทศบาลตำบล อุโมงค์ อำเภอมือง จังหวัดลำพูน